

09 අග්‍ර උපස්ථායක ආනන්ද හාමුදුරුවෝ

එදා ගංගාතිලක පිරිවෙණට විශේෂ දවසක්. මහා ශිෂ්‍ය සංගමය මගින් පොසොන් පොහොය නිමිති කරගෙන පවත්වනු ලබන වැඩසටහන් මාලාවේ තවත් දවසක්. එදිනට නියමිත ව තිබුණේ ධර්ම සාකච්ඡාවයි. ඊට පිරිවෙණේ ශිෂ්‍ය හික්කුන් වහන්සේලා සියලු දෙනා මෙන්ම ශිෂ්‍ය දරුවෝ ද සහභාගී වූහ. එය මෙහෙයවන ලද්දේ අප පිරිවෙණේ ක්‍රිපිකට ධර්ම විෂය භාර ආචාර්ය අස්සජී හිමිපාණන් වහන්සේ විසිනි. කෘත්‍යාධිකාරී ලොකු හාමුදුරුවන් වහන්සේත් පිරිවෙණේ තවත් පණ්ඩිත හාමුදුරුවන් වහන්සේලා දෙනමකුත් සාකච්ඡා මණ්ඩපයට සහභාගී වූහ. උපදෙස් හා විනිශ්චය සඳහා සහභාගී වූ උන්වහන්සේලා වේදිකාවේ පැණවූ අසුන් හි වැඩහුන් අතර සෙසු ඇදුරු මඩුල්ල ද සෙසු ශිෂ්‍යයෝ ද ශාලාවේ ඉදිරිපස අසුන්ගෙන සිටියහ.

මෙහි දී ධර්ම සාකච්ඡාවේ අරමුණ හා මාතෘකාව පැහැදිලි කළ අස්සජී පණ්ඩිත හාමුදුරුවන් වහන්සේ දන්වා සිටියේ මෙම සාකච්ඡාව වඩාත් ම ප්‍රයෝජනවත් වන්නේ ශිෂ්‍යයන්ට බැවින් ප්‍රශ්න ඇසීමටත් දන්තා කරුණු ඉදිරිපත් කිරීමටත් පසුබට නොවන ලෙස යි.

නියමිත මාතෘකාව වූයේ “ අග්‍ර උපස්ථායක ආනන්ද මහරහතන් වහන්සේ ” යන්නයි. ඒ පිළිබඳ මූලික ප්‍රවේශය වශයෙන් කරුණු දැක්වූයේ පිරිවෙණේ කෘත්‍යාධිකාරී ජීනරතන ලොකු හාමුදුරුවන් වහන්සේ යි.

කෘත්‍යාධිකාරී නා හිමියෝ :- “ආනන්ද හාමුදුරුවන් ගැන කතා කරනකොට බොහොම අය දන්නේ උන්වහන්සේ බුදුරජාණන් වහන්සේගේ අග්‍ර උපස්ථායක හාමුදුරුවන් වන බව විතර යි. බොහෝ ඇසුපිරු ඇත්තවුන් අතර අග තනතුර (බහුස්සුතානං), අවබෝධ ශක්තිය ඇත්තවුන් අතර අග තනතුර (සුතිමන්තානං), දෛර්ය ඇත්තවුන් අතර අගතනතුර (ධිතිමන්තානං), ගුණවන්තයන් අතර අගතනතුර (ගුණවන්තානං) යන තවත් අග තනතුරු කිහිපයක් ම උන්වහන්සේට ලැබී තිබුණා.

නන්දරතන පොඩි හාමුදුරුවෝ :- නායක හාමුදුරුවනේ, ආනන්ද හාමුදුරුවෝ පැවිදිවූ දවසේ තවත් කිහිප දෙනෙක් පැවිදිවුණා නේද?

කෘත්‍යාධිකාරී නා හිමියෝ :- ඔව්, ඒක හොඳ ප්‍රශ්නයක්. ආනන්ද කුමාරයා සමග හද්දිය, අනුරුද්ධ, හගු, කිම්බිල, දේවදත්ත යන ශාක්‍ය කෝලිය කුමාරවරුන් උපාලි නම් කරණවැමියාත් පැවිදි වුණා.

සුවිත්ත පොඩි හාමුදුරුවෝ :- නායක හාමුදුරුවනේ, මං දැනගන්න කැමැතියි ආනන්ද හිමියන් මේ තරතුරට පත්වුනේ කොහොමද කියලා.

පියරතන පණ්ඩිත හාමුදුරුවෝ :- පොඩි හාමුදුරුවනේ, බුද්ධත්වයෙන් වසර විස්සක් යන තුරු ම බුදුරජාණන් වහන්සේට හරිහැටි උපස්ථායකයෙක් සිටියේ නැහැ. උපස්ථායකයන් වහන්සේලා කිහිප නමක් වරින් වර ඒ කටයුත්ත කලා. ඔය අතරතුරේ සුනක්ඛත්ත හාමුදුරුවෝ කෝරක්ඛත්තිය කියන තවුසෙකු දැකලා බුදු හාමුදුරුවන් අතහැර ගියා. ඒ වගේ ම මේසිය හාමුදුරුවෝ බුදුරජාණන් වහන්සේ තනිකොට මහණදම් පුරන්න තියෙනවා කියා ගියා. මේ වගේ සිද්ධි නිසා බුදුරජාණන් වහන්සේ තනිවුණා. ඒ නිසා ස්ථීර උපස්ථායකයෙකු පත්කරගැනීමේ උවමනාව හොඳට ම ඇතිවී තිබුණා.

ධම්මික පොඩි හාමුදුරුවෝ :- අවසරයි හාමුදුරුවනේ, ඔය කියන මේසිය හාමුදුරුවෝ, සුනක්ඛත්ත හාමුදුරුවෝ හැරුණු විට ඒ මුල් කාලයේ සිටි අනිත් උපස්ථායකවරු කවුද කියලා දැනගන්න කැමැතියි.

පියරතන පණ්ඩිත හාමුදුරුවෝ :- ඔව්' පොඩි හාමුදුරුවනේ වරින් වර බුද්ධොපස්ථානයට අට නමක් හිටියා. ඒ තමයි නාගසමාල, නාගිත, උපවාන, සුනක්ඛත්ත, සාගත, රාධ, මේසිය, චුන්ද සාමණේර කියන හාමුදුරුවරු.

නන්දරතන පොඩි හාමුදුරුවෝ :- අවසර යි, පණ්ඩිත හාමුදුරුවනේ එහෙනම් ස්ථීර උපස්ථායකයෙකු පත්කළ යුතු ය කියන යෝජනාව ගෙනාවේ කවුද? ඒකට ආනන්ද හාමුදුරුවෝ ම තේරුණේ කොහොම ද?

පියරතන පණ්ඩිත හාමුදුරුවෝ :- ඔව්, ඒ ප්‍රශ්නය අහපු එක හොඳයි. මම කියන්නයි හැදුවේ. කලින් කී විදියට බුදුහාමුදුරුවෝ අපහසුවට පත්වුණේ

උන්වහන්සේගේ උපස්ථානයට වගකියන කෙනෙක් නොසිටි නිසයි. ඒ නිසා දිනක් සංඝයා රැස්කරවා තමාට නිත්‍ය උපස්ථායකයෙකු අවශ්‍ය කාලය පැමිණ ඇතිබව උන්වහන්සේ වදාළා. ඒ වෙලාවේ සැරියුත් මුගලන් ආදී මහා ශ්‍රාවක භාමුදුරුවරු හැමදෙනා ම ඉතා කැමැත්තෙන් ඊට ඉදිරිපත් වුණා. නමුත් ඒ සඳහා ම පෙරැම් පුරාගෙන පැමිණි ආනන්ද භාමුදුරුවෝ ඒ තනතුර ඉල්ලුම් කරන තුරු ම බුදුභාමුදුරුවෝ සියලු ඉල්ලීම් ප්‍රතික්‍ෂේප කළා. ආනන්ද භාමුදුරුවෝත් එකවර ම ඉල්ලුවේ නැහැ. අනෙක් භාමුදුරුවරුන්ගේ බලවත් ඉල්ලීමෙන් පසුවයි ඉදිරිපත් වුණේ.

ආනන්ද පොඩිභාමුදුරුවෝ :- පණ්ඩිත භාමුදුරුවනේ ආනන්ද භාමුදුරුවෝ එකපාර ම උපස්ථායක තනතුර නොගෙන කොන්දේසි අටක් ඉදිරිපත් කළා කියනවා නේද?

පියරතන පණ්ඩිත භාමුදුරුවෝ :- අපි කොන්දේසි අටක් කියා කියනවාට වඩා ඒවා ඉල්ලීම් හතරක් හා ප්‍රතික්‍ෂේප කිරීම් හතරක් කියා කිව්වොත් තමයි හරි. හොඳයි, මුලින් ම අපි ඒ අට මොනවද කියා බලමු. එයින් ප්‍රතික්‍ෂේප හතර මොනවාද කියා දන්න පොඩි නමක් ඉන්නවා නම් පිළිවෙලින් කියන්න බලන්න.

ආනන්දරතන පොඩි භාමුදුරුවෝ :- පණ්ඩිත භාමුදුරුවනේ මම කියන්න ද?

ධම්මික පණ්ඩිත භාමුදුරුවෝ :- හා, හොඳයි, කියන්න බලන්න.

ආනන්දරතන පොඩි භාමුදුරුවෝ :-

1. බුදුභාමුදුරුවන්ට ලැබෙන සිවුරු මට නොදෙනු මැනවි.
  2. බුදුභාමුදුරුවන්ට ලැබෙන ප්‍රණීත ආහාරපාන හෙවත් පිණ්ඩපානය මට නොදෙනු මැනවි.
  3. බුදුභාමුදුරුවන්ගේ හා එක ම කුටියේ වාසය කිරීමට ඉඩ නොදෙනු මැනවි.
  4. බුදුභාමුදුරුවන්ට ලැබෙන පෞද්ගලික ආරාධනාවලට මා කැඳවාගෙන නොවඩිනු මැනවි.
- කියන හතර යි.

ධම්මික පණ්ඩිත භාමුදුරුවෝ :- හොඳයි, ඊලඟට කවුරු හරි කියන්න බලන්න ඉල්ලීම් හතර මොනවාද කියලා.

වන්දරතන පොඩි භාමුදුරුවෝ :-

1. මම බාරගත් ආරාධනයට බුදුරජාණන් වහන්සේ වැඩම කරනු මැනවි.
2. බුදුභාමුදුරුවන් හමුවීමට එන අවශ්‍ය ම අය කැඳවාගෙන ඒමට ඕනෑම වෙලාවක ඉඩ දුන මැනවි.
3. මට සැකයක් ඇතිවූ විට එය ඇසීමට අවසර දෙනු මැනවි.
4. මා නැති තැනක යම් ධර්ම දේශනයක් කළේ නම් ඒ ධර්ම දේශනාව මට නැවත දේශනා කරනු මැනවි.

ධම්මික පණ්ඩිත භාමුදුරුවෝ :- බොහොම හොඳයි. අපට ජේතවා ඒ ඉල්ලීම බොහොම වැදගත් ඒවා බව. ඒ කරුණු අටෙන් ප්‍රතිකේෂ්ප කිරීම්වලින් කියවුනේ තමන් වහන්සේ ලාභ ප්‍රයෝජන බලාගෙන, පහසුකම් බලාගෙන මේ තනතුර භාර නොගන්නා බව යි. ඒක ආනන්ද භාමුදුරුවන්ගේ විශේෂ ගුණයක්. ගුරු උපස්ථානය, මාපිය වැඩිහිටි උපස්ථානය ගිලානොපස්ථානය වැනි ඕනෑම උපස්ථානයක් කරන අයට හොඳ ආදර්ශයක්. ඒ වගේ ම තමයි ඉල්ලීම් හතර. ඒවායින් කියවුණේ තමන්ගේ මෙහෙවර බුදුරජාණන් වහන්සේ වෙත පැමිණෙන්නන් සඳහාත් සාසනයේ යහපත සඳහාත් කරන්නට තමන්ට අවසරය ලැබිය යුතු බව යි.

ඒ අතර අවසාන ඉල්ලීම ඉතාමත් වැදගත්. එදා උන්වහන්සේ බුදුභාමුදුරුවන්ගෙන් තමන් වහන්සේ නැති තැන දෙසූ ධර්මය නැවත දේශනා කරන්න කියා ඉල්ලීම් කලා වගේ ම උන්වහන්සේ එම ධර්මය මතක තබා ගත්තා. ඒ නිසා නේ උන්වහන්සේ “ ධර්ම භාණ්ඩාගාරික ” කියා හඳුන්වන්නේ. එදා ආනන්ද භාමුදුරුවන් වහන්සේ බුදුභාමුදුරුවන්ගෙන් ඒ ඉල්ලීම නොකලා නම් අද අපිට දේශනා කරන්න බණක් නොතිබෙන්නත් තිබුණා.

නන්ද පොඩිභාමුදුරුවෝ :- භාමුදුරුවනේ, මං අහලා තියෙනවා බුදුභාමුදුරුවෝ පිරිනිවන් පෑවාට පස්සේ ආනන්ද භාමුදුරුවෝ හුඟක් ඇඬුවා කියලා. රහත් වුණ අය අඩන්නේ නැහැ නේද භාමුදුරුවනේ ?

පියරතන පණ්ඩිත භාමුදුරුවෝ :- කාරණා දෙකම හරි. බුදු භමුදුරුවෝ පිරිනිවන් පැවැට පසු එම දුක දරාගත නොහැකිව ආනන්ද භාමුදුරුවෝ හොඳට ම අඩපු බව ඇත්ත. රහතන් වහන්සේලා අඩන්තේ නැහැ. එකක් ඇත්ත. උන්වහන්සේලා ධර්ම සංවේගය පහළ කරගන්නවා. හැබැයි බුදුරජාණන් වහන්සේ පිරිනිවන් පාන අවස්ථාව වනවිට ආනන්ද භාමුදුරුවෝ රහත්වෙලා හිටියේ නැහැ. උන්වහන්සේ සෝවාන් වෙලයි හිටියේ. ඒකක් උන්වහන්සේ සේවයට කැපවූ නිසා සිදුවූ දෙයක්. අවුරුදු විසි පහක් ම දිවා රැ දෙක ම බුද්ධෝපස්ථානය ම කළා මිස උන්වහන්සේ තමන්ගේ විමුක්තිය ගැන මහන්සි වුණේ නැහැ. උවමනා වුණා නම් රහත් වෙන්නට උන්වහන්සේට තරම් අවස්ථා වෙන කිසි කෙනෙකුට තිබුණෙත් නැහැ.

නන්දරතන පොඩි භාමුදුරුවෝ :- අග්‍රඋපස්ථායක වශයෙන් උන්වහන්සේ කරපු සේවය අපට හොඳට පැහැදිලි වුණා. අවසරයි භාමුදුරුවනේ. ධර්ම භාණ්ඩාගාරික වශයෙන් උන්වහන්සේගේ සේවය මොන වගේ ද කියලා පැහැදිලි කරලා දෙනවා නම් හොඳයි.

ධම්මික පණ්ඩිත භාමුදුරුවෝ :- ඔව්, උන්වහන්සේගේ අවසාන ඉල්ලීම ගැන අපි කලින් දැන ගත්තා. ඒකේ හොඳම ප්‍රතිඵලය ලැබුණේ බුදුරජාණන් වහන්සේ පිරිනිවන් පැවැට පස්සේ. පරිනිර්වාණයෙන් මාස තුනකට පසුව යි පළමු ධර්ම සංගායනාව පැවැත්වුණේ. එදා භාරතීය අනුනව නමක් රහතන් වහන්සේලා සංගායනා ශාලාවට රැස්වුණා. ආනන්ද භාමුදුරුවෝ රහත්වෙලා වඩින තුරු සංගායනාව පටන් නොගෙන බලා සිටියා. මොකද, ආනන්ද භාමුදුරුවෝ නැතිව ධර්ම සංගායනාව කරන්න බැරි නිසා. බුදුභාමුදුරුවන් දෙසූ සෑම ධර්මයක් ම අඩුවක් නැතිව මතක තබාගෙන හිටියේ ආනන්ද භාමුදුරුවෝ. උන්වහන්සේට බහුශ්‍රැත භික්ෂූන් වහන්සේලා අතර අගතනතුර ලැබුණේත් ඒ නිසා යි. ආනන්ද භාමුදුරුවෝ අවුරුදු එකසිය විස්සක් වැනි දීර්ඝ කාලයක් ඉඳලයි පිරිනිවන් පෑවේ.

ආනන්ද භාමුදුරුවන්ගේ චරිතයේ විශේෂ ගුණාංග රාශියක් තිබෙනවා. ඒ හැම එකක් ම හැදෙන පොඩි භාමුදුරුවන්ට හරිම වැදගත්. උන් වහන්සේගේ චරිතය ඉතා රසවත්ව ලියලා තියෙනවා ගණේගම

සරණකර භාමුදුරුවන්ගේ “ ආනන්ද භාමුදුරුවෝ ” කියන පොතේ, මම මේ පොඩි භාමුදුරුවන්ට මතක් කරනවා ඒ පොත හැමදෙනාම කියවන්න කියලා.

අභ්‍යාස

01. ආනන්ද මහරහතන් වහන්සේට තිබූ අග තනතුරු මොනවා ද?
02. ආනන්ද හිමියන් බුදුරජාණන් වහන්සේගේ අග්‍ර උපස්ථායක වන්නට පෙර එම කටයුත්ත කළ ශ්‍රාවකයන් වහන්සේලාගේ නම් මොනවා ද?
03. ආනන්ද භාමුදුරුවෝ යන මාතෘකාව යටතේ ශිෂ්‍ය සමිතියට කථාවක් ඉදිරිපත් කරන්න.